

พัฒนาการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในสามทศวรรษ
*Three-Decade Development of Academic Journal
of Humanities and Social Sciences
Burapha University*

จิตตภา สารพัฒน์ ไชยปัญญา (Chittapa Sarapadnuke Chaipunya)¹

Received: March 10, 2022

Revised: March 21, 2022

Accepted: April 11, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง พัฒนาการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลวารสารซึ่งจะแสดงให้เห็น พัฒนาการของวารสารในรอบ 3 ทศวรรษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการจัดการ ได้แก่ ชื่อวารสาร มีการเปลี่ยนชื่อ 3 ครั้งจาก วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็น วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเปลี่ยนเป็น วารสารวิจัย บูรพาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต่อมาเปลี่ยนเป็น วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงปัจจุบัน จำนวนเล่มวารสารเริ่มมีความสม่ำเสมอในปีที่ 21 คือ ตีพิมพ์จำนวน 3 เล่ม ต่อปี กองบรรณาธิการพบว่า ช่วง 10 ปีแรกมีบุคคลภายในเป็นกองบรรณาธิการทั้งหมด ปีที่ 12 เริ่มมีบุคคลภายนอกเป็นกองบรรณาธิการและปีที่ 22 - ปีที่ 29 พบว่า กองบรรณาธิการมีจำนวนบุคคลภายนอกมากกว่าจำนวนบุคคลภายใน 2) ด้านประเภท

¹ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ของบทความ พบว่า ในทศวรรษแรกส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการ ในปีที่ 16 ซึ่งอยู่ในทศวรรษที่ 2 เริ่มมีบทความวิจัยมากกว่าบทความวิชาการ และในปีที่ 19 - ปัจจุบัน มีบทความวิจัยมากกว่าบทความวิชาการเกินร้อยละ 50 3) ด้านประเภทผู้เขียนบทความ พบว่า ตั้งแต่ปีที่ 1 - ปีที่ 21 ผู้เขียนบทความเป็นบุคคลภายในมากกว่าบุคคลภายนอก ตั้งแต่ปีที่ 22 เป็นต้นมา พบว่า ผู้เขียนบทความที่เป็นบุคคลภายนอกมีมากกว่าหรือเท่ากับบุคคลภายใน 4) ด้านสาขาของบทความ พบว่า ในทศวรรษแรกมีสาขาของบทความจำนวน 16 สาขา ทศวรรษที่ 2 มีจำนวน 19 สาขา และทศวรรษที่ 3 มีจำนวน 24 สาขา

คำสำคัญ: วารสารวิชาการ, พัฒนาการของวารสารวิชาการ, วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Abstract

This paper aims at synthesizing data related to the *Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*, in order to demonstrate its development in the past 3 decades. The results showed that the development involves 4 main aspects: 1) title change and management; 2) types of papers published; 3) types of authors, and 4) academic fields. The journal title has been renamed for 3 times from *Journal of Humanities and Social Sciences* to *Academic Journal of Humanities and Social Sciences*, “*Burapha Suksa*” *Academic Journal*, *Faculty of Humanities and Social Sciences*, *Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*. The number of annually released volumes (3 volumes) became constant in the 21st year. In the first decade, the editorial team comprised only the internal readers, then in the 12th year, the external readers joined the editorial board. From the 22nd to the 29th years, the external readers outnumbered the internal ones. Regarding the categories of published articles, most publications in the first decade were academic papers. In the 16th year, the research articles outnumbered the academic articles, and from the 19th year up to

the present, the number of research articles has been increased to more than 50% of the total published papers. As for the types of authors, the majority of the authors in the first 21 years was the faculty members, and since the 22nd year, the external authors have occasionally outnumbered or have been equal to the internal scholars. In terms of academic fields, there were articles from 16 fields in the first decade. In the 2nd decade, the journal published the articles from 19 fields, and in the 3rd decade, the published papers were from 24 fields.

Keywords: Academic Journal, Development of Academic Journal, Academic Journal of Humanities and Social Sciences

บทนำ

ผลงานวิชาการเป็นหนึ่งในงานทางวิชาการที่อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาควรจัดทำ ทั้งนี้ นอกจากเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการในวงกว้างแล้ว ในปัจจุบันผลงานทางวิชาการที่อาจารย์ผลิตขึ้นยังเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาเพื่อแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการอีกด้วย

ตามประกาศ ก.พ.อ. (เอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564) มีการแบ่งประเภทของผลงานออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 งานวิจัย กลุ่ม 2 ผลงานวิชาการลักษณะอื่น กลุ่ม 3 ตำรา หนังสือ บทความ วิชาการ และกลุ่ม 4 ผลงานรับใช้ท้องถิ่นและสังคม

คำนิยามของผลงานทางวิชาการแต่ละกลุ่มและวิธีการเผยแพร่ผลงาน มีดังตัวอย่างที่สามารถสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

งานวิจัย หมายถึง งานวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบ ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อสรุปที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ (งานวิจัยพื้นฐาน) หรือการนำวิชาการนั้นมาใช้ประโยชน์ (งานวิจัยประยุกต์) หรืองานวิจัยสร้างสรรค์ หรือการพัฒนาอุปกรณ์ หรือกระบวนการใหม่ที่เกิดประโยชน์

การเผยแพร่งานวิจัยทำได้หลายลักษณะ เช่น เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัยในวารสารวิชาการระดับชาติ วารสารวิชาการระดับนานาชาติ เผยแพร่ในหนังสือรวมบทความวิจัยที่ได้มีการบรรณาธิการ โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ (peer reviewer) ประเมินคุณภาพ นำเสนอเป็นบทความวิจัยต่อที่ประชุมทางวิชาการที่เป็นฉบับเต็มของการประชุมระดับชาติหรือระดับนานาชาติ เผยแพร่ในรูปรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่ในรูปของหนังสือ

ผลงานวิชาการลักษณะอื่น เช่น ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ หมายถึง ผลงานวิชาการซึ่งอาจดำเนินงานในรูปการศึกษาหรือการวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยและพัฒนา มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน... การเผยแพร่ผลงานในลักษณะนี้อาจทำได้หลายลักษณะ เช่น เผยแพร่เป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ เผยแพร่ในรูปของบทความวิจัยในวารสารทางวิชาการ ทั้งนี้วารสารทางวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่ม สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วยการเผยแพร่บทความวิชาการทำได้โดยการเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ วารสารวิชาการระดับนานาชาติ และเผยแพร่ในหนังสือรวมบทความในรูปแบบอื่นที่มีกระบวนการบรรณาธิการโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ (peer reviewer) ประเมินคุณภาพ

จากที่ได้ยกตัวอย่างคำนิยามของผลงานทางวิชาการและวิธีการเผยแพร่ผลงานเหล่านั้น พบว่า วารสารวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นช่องทางที่สำคัญในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการดังกล่าว ซึ่งในปัจจุบันวารสารวิชาการมีจำนวนมากทั้งสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับการเผยแพร่ผลงานของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งผลงานวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาอีกด้วย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัยบูรพาที่เล็งเห็นความสำคัญของการเปิดโอกาสให้อาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิตนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงได้เริ่มจัดทำ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขึ้น และเผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 โดยมีรูปแบบเป็นลักษณะการโรเนียววารสารนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นของภาคตะวันออก ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการของอาจารย์ภายในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในปี พ.ศ. 2565 วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งปัจจุบันใช้ชื่อวารสารว่า วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนครบ 30 ปี โดยตลอดระยะเวลาของการดำเนินการผลิตวารสารที่ผ่านมานั้น วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับการตอบรับอย่างดีจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งเห็นได้จากจำนวนและคุณภาพของผลงานวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารดังกล่าว และ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยให้อยู่ฐาน 2 ในปัจจุบัน (ตั้งแต่ 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2567) จากการค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าตลอดระยะเวลาของการดำเนินการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดรวบรวมข้อมูลของวารสารไว้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนยังไม่มี การสังเคราะห์ข้อมูลของวารสารดังกล่าวเพื่อแสดงถึงพัฒนาการของวารสารนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับในปี พ.ศ. 2565 วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการมาครบ 30 ปี ผู้วิจัยจึงสนใจสังเคราะห์ข้อมูลของวารสารดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาการของวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตลอดระยะเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา

การทบทวนวรรณกรรม

ความเป็นมาของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) นี้มีจุดเริ่มต้นจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2544 เรื่อง “การศึกษาและจัดทำดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสารวิชาการภายในประเทศ” การวิจัยนี้นำไปสู่การจัดตั้งศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทยในปี พ.ศ. 2547 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินงาน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นผู้รับผิดชอบให้กรอบอัตราของบุคลากรรวมทั้งสถานที่ตั้งของศูนย์ TCI สำหรับการคัดเลือกวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI นั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารใหม่เข้าสู่ฐานข้อมูล TCI ใช้สำหรับวารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นลำดับแรกเมื่อ พ.ศ. 2547 และต่อมาในปี พ.ศ. 2551 จึงได้เริ่มโครงการจัดทำฐานข้อมูลวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เข้าสู่ฐานข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารคล้ายคลึงกับเกณฑ์สำหรับวารสารด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อให้วารสารวิชาการของประเทศไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในวงกว้างมากยิ่งขึ้น (ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย, ม.ป.ป.)

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) (2558; 2563) ได้กำหนดเกณฑ์เชิงปริมาณเพื่อประเมินวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ เกณฑ์ TCI ปี พ.ศ. 2558 และ เกณฑ์ TCI ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2567 โดยเกณฑ์ดังกล่าวใช้ในการประเมินคุณภาพของวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI มีสาระโดยสังเขป ดังนี้

เกณฑ์ TCI ปี พ.ศ. 2558 เป็นเกณฑ์เป็นเกณฑ์เชิงปริมาณและเกณฑ์เชิงคุณภาพ โดยเกณฑ์เชิงปริมาณที่แบ่งเป็นเกณฑ์หลักและเกณฑ์รอง ดังนี้ เกณฑ์หลักมี 2 ข้อ คือ

1. บทความทุกบทความต้องมีการควบคุมคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review)
2. วารสารต้องออกตามเวลาที่กำหนด เกณฑ์รองมี 8 ข้อ เช่น วารสารต้องมีอายุการตีพิมพ์บทความวิชาการไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 ฉบับ วารสารต้องมีกองบรรณาธิการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาจากหลากหลายหน่วยงาน วารสารต้องตีพิมพ์บทความที่มีผู้สนับสนุนจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและ

ภายนอก และวารสารต้องมีการตีพิมพ์บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์และรูปแบบที่ได้มาตรฐาน เป็นต้น ส่วนเกณฑ์เชิงคุณภาพ มี 10 ข้อ ซึ่งเป็นเกณฑ์ข้อเดียวกับเกณฑ์เชิงปริมาณแต่มีการกำหนดการคิดคะแนนของแต่ละเกณฑ์ไว้ด้วย

เกณฑ์ TCI ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2567 มีเกณฑ์เชิงปริมาณที่แบ่งเป็นเกณฑ์หลักและเกณฑ์รอง ซึ่งเกณฑ์หลักเป็นเกณฑ์ที่ไม่คิดเป็นคะแนน แต่วารสารกลุ่ม 1) ต้องผ่านเกณฑ์หลักนี้ทุกข้อ ได้แก่ 1. วารสารต้องออกตรงตามเวลาที่กำหนด 2) วารสารมีเลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (ISSN) ที่จดทะเบียนถูกต้องตามหลักสากล 3) วารสารต้องมีเว็บไซต์ที่มีข้อมูลครบถ้วน และ 4) บทความมีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐาน ส่วนเกณฑ์รองเป็นเกณฑ์ที่คิดเป็นคะแนน มี 8 ข้อ เช่น วารสารต้องมีกองบรรณาธิการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาจากหลากหลายหน่วยงาน วารสารต้องตีพิมพ์บทความที่มีผู้สนับสนุนมาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก วารสารมีรูปแบบการอ้างอิงที่ถูกต้องตามมาตรฐาน รวมทั้งมีการให้คะแนนคุณภาพของบทความในวารสารด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยที่นำเสนอผลการสังเคราะห์งานทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า สุนทรา โตบัว (2555) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาด้านสาระของการวิจัย ได้แก่ ประเด็นการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในการวิจัย ประโยชน์การนำไปใช้ และเพื่อศึกษาด้านวิธีการวิจัย ได้แก่ แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประชากรเป้าหมายในการวิจัย โดยศึกษาจากงานวิจัยที่ได้รับทุนจากภาควิชาการศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง ปี พ.ศ. 2555 และปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์, รุ่งนิภา เหลียง และสถาพร ไปเหนือ (2564) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างปี พ.ศ. 2541-2560 โดยศึกษาจากงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อสำรวจ สังเคราะห์ และเสนอแนวทางในการส่งเสริมพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้ ยังพบการสังเคราะห์บทความที่ได้รับการเผยแพร่ เช่น สำนักวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์แนวโน้ม ทิศทาง และประเด็นการวิจัยของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ในช่วงปี 2550-2554 มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อคือ 1) เพื่อสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์นโยบาย/แผนงานรวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาและการวิจัย 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย/แผนงาน และแนวทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ 3) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นวิจัยด้านการศึกษาที่เป็นแนวโน้มการวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 จำแนกตาม 17 สาขาของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารด้านการศึกษาในระดับนานาชาติในช่วงปี พ.ศ. 2549 - ปี พ.ศ. 2550

กขพรรณ ยังมี, จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง, วราภรณ์ มามี, วิมล ทองดอนกลิ้ง และอุษา อินทร์ประสิทธิ์ (2559) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์ผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศิลปศึกษาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างปี 2553-2557 โดยมีประเด็นในการสังเคราะห์ 5 ด้าน คือ 1) ด้านข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านวิธีดำเนินการวิจัย 3) ด้านการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากบทความ 4) ด้านแนวทางการทำวิจัยและการเขียนบทความ และ 5) ด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยเลือกใช้บทความจำนวนทั้งหมด 87 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย 75 เรื่อง บทความวิชาการ 12 เรื่อง ส่วนชัยณรงค์ นพศิริ (2559) ได้สังเคราะห์บทความเชิงปฏิกิริยาเผยแพร่งานอินเทอร์เน็ตของฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสำรวจ จัดกลุ่ม และสังเคราะห์บทความเชิงปฏิกิริยาที่นำออกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 474 เรื่อง โดยเป็นบทความตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2556 และนริสรา พิงโพธิ์สภ (2560) ศึกษาเรื่อง สถานภาพ ช่องว่างความรู้ และทิศทางของบทความวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์: การสังเคราะห์บทความวิจัยในวารสารพฤติกรรมศาสตร์ โดยศึกษาจากบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารพฤติกรรมศาสตร์ช่วงปี พ.ศ. 2537 ถึง พ.ศ. 2557 จำนวน 147 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสังเคราะห์ความรู้จากบทความวิจัยในวารสารเพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ว่าสถานภาพของบทความวิจัยที่เผยแพร่ในวารสารพฤติกรรมศาสตร์มีลักษณะอย่างไร และอะไรคือช่องว่างความรู้ของบทความวิจัยที่ควรต่อยอด และทิศทางของบทความวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ควรเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ ยังมีบทความที่ศึกษาเรื่องหลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ คือ บทความของสัญญา เคนาภูมิ (2562) ศึกษาเรื่องหลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า ระเบียบวิธีการวิเคราะห์งานวิชาการ

ประกอบด้วยแนวทาง 7 แนวทาง ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ 2) การวางกรอบแนวคิดการนำเสนอ 3) การสังเขปข้อมูล 4) การวางลำดับประเด็น การสังเคราะห์ 5) การอธิบายความ 6) การตีความ และ 7) สรุปเป็นองค์รวมใหญ่ ซึ่งวิธีการสังเคราะห์ตามแนวทางดังกล่าวเป็นการต่อยอดความรู้จากองค์ความรู้เดิมที่จะทำให้เกิดมิติของความรู้ในภาพรวมหรือมิติอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์อาจจะนำไปสู่การพัฒนา การโต้แย้งทางวิชาการจนนำไปสู่ข้อสรุปหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

ผลจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยพบว่า ตัวอย่างการสังเคราะห์งานวิชาการที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิชาการในประเด็นที่ต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งการสังเคราะห์งานวิชาการไม่ว่าจะใช้ข้อมูลจากแหล่งใดหรือเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด การสังเคราะห์งานวิชาการก็ถือเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างข้อสรุปรวมเกี่ยวกับผลงานวิชาการที่อยู่ภายใต้ประเด็นเดียวกันแต่อาจมีสภาพบริบทเงื่อนไขที่ต่างกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิชาการ คือ เพื่อให้ได้ความรู้เชิงสรุปที่อยู่กระจัดกระจายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามลักษณะประเภทของงานวิชาการที่จะนำเสนอ...ดังนั้นการสังเคราะห์งานทางวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการช่วยจัดระบบข้อมูลให้มีความชัดเจนและเป็นระเบียบมากขึ้นในประเด็นที่ทำการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นครบถ้วน ช่วยให้มีความเข้าใจที่คมชัด ช่วยขยายขอบเขตสาระทางวิชาการให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จะเป็นประโยชน์ในการต่อยอดความรู้ตลอดจนช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการใหม่ (สัญญา เคนาภูมิ, 2562)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่สังเคราะห์วารสารวิชาการเพื่อศึกษาพัฒนาการของวารสารในแต่ละด้านที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการของวารสาร โดยเฉพาะ *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาการของ *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* ตั้งแต่เล่มปีที่ 1 จนถึงเล่มปีที่ 29 โดยใช้เอกสารและงานวิจัยที่ได้จากทบทวนวรรณกรรมเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการสังเคราะห์ข้อมูลวารสารในด้าน

ต่อไปนี้ 1) ด้านการจัดการ 2) ด้านประเภทของบทความ 3) ด้านผู้เขียนบทความ และ 4) ด้านสาขาของบทความ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ในเชิงสรุปที่แสดงให้เห็นพัฒนาการและทิศทางของวารสารดังกล่าวที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของวารสารต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งขั้นตอนในการวิจัยเริ่มจากการที่ผู้วิจัยสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นของวารสารวิชาการในประเทศไทยและศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ตลอดจนเกณฑ์เบื้องต้นในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทบทวนวรรณกรรมซึ่งเป็นงานวิจัยที่นำเสนอผลการสังเคราะห์งานทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์พัฒนาการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเล่ม วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่เล่มปีที่ 1 จนถึงเล่มปีที่ 29 รวมจำนวนทั้งสิ้น 58 เล่ม มีบทความทั้งหมด 673 บทความ จากนั้นได้ให้ผู้ช่วยวิจัยนำผลข้อมูลเข้าไปในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ผลทางสถิติ ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรด้านการจัดการ ด้านประเภทของบทความ ด้านผู้เขียนบทความ และด้านสาขาของบทความ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบสถิติเชิงพรรณนา แล้วจึงนำเสนอผลการวิจัยอภิปรายผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อไปในการอภิปรายผลการวิจัยนั้น หากผู้วิจัยมีข้อคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการวิจัยก็จะสอบถามกับบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่ของวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ งานวิจัยนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ผลการวิจัย

การศึกษาพัฒนาการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการสังเคราะห์ข้อมูลของวารสารในด้านต่าง ๆ มีผลการศึกษา ดังนี้

ด้านการจัดการ

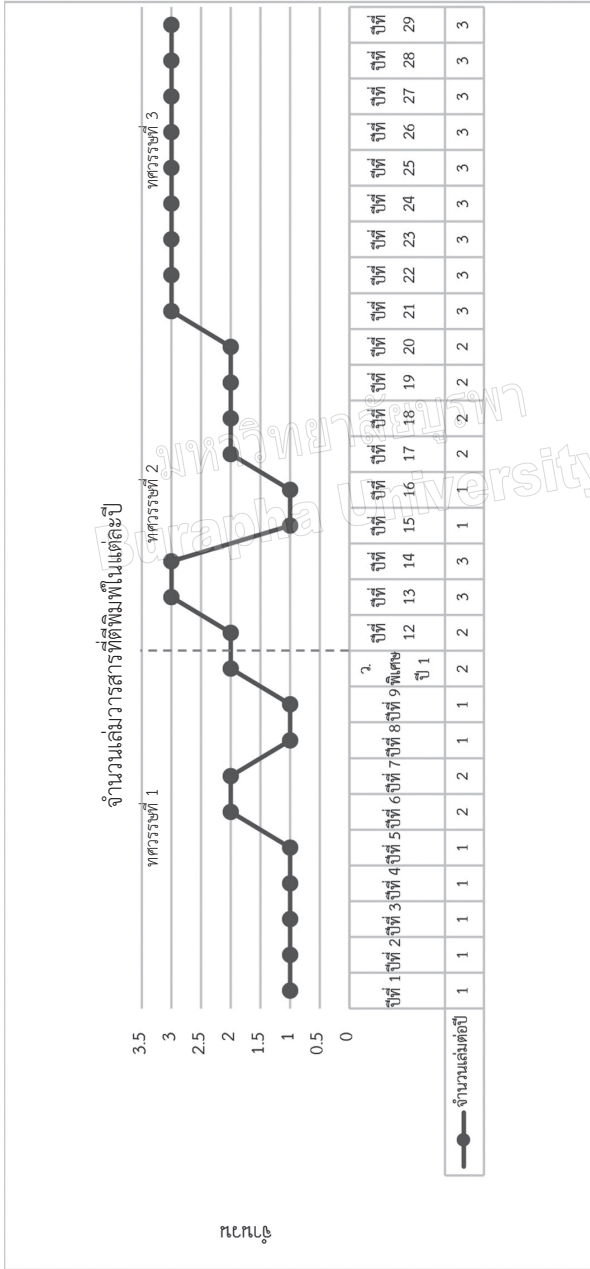
จากการศึกษาพบประเด็นที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการจัดการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ชื่อวารสาร จำนวนเล่มวารสารที่ตีพิมพ์ในแต่ละปี และกองบรรณาธิการ

- **ชื่อวารสาร** ผลการศึกษาพบว่า วารสารวิชาการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรกใช้ชื่อว่า วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้ชื่อวารสารเช่นนี้เป็นเวลา 6 ปี ต่อมาในปีที่ 7 ถึงปีที่ 9 ได้ใช้ชื่อวารสารใหม่ว่า วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และได้เปลี่ยนชื่อวารสารอีกครั้งเป็น วารสารวิจัย บูรพาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งชื่อวารสารนี้ใช้อยู่เพียง 1 ปีเท่านั้น จากนั้นได้เปลี่ยนชื่อกลับมาเป็น วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อีกครั้งตั้งแต่ปีที่ 12 จนถึงปีที่ 29 ในปัจจุบัน

- **จำนวนเล่มวารสารที่ตีพิมพ์ในแต่ละปี** ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการของวารสารในปีที่ 1 ถึงปีที่ 20 จำนวนวารสารที่ตีพิมพ์ในแต่ละปียังไม่มีความสม่ำเสมอเท่าที่ควร โดยมีการตีพิมพ์จำนวน 1 ฉบับจนถึงจำนวน 3 เล่มต่อปี ต่อมาในปีที่ 21 จำนวนเล่มวารสารที่ตีพิมพ์จึงมีความสม่ำเสมอ คือ ตีพิมพ์จำนวน 3 เล่มต่อปี (ดังภาพ 1)

ภาพ 1

จำนวนเลมวารสารที่ตีพิมพ์ในแต่ละปี

- **กองบรรณาธิการ** ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการของวารสารในช่วง 10 ปีแรกมีบุคคลภายในสถาบันเป็นกองบรรณาธิการทั้งหมด จนในปีที่ 12 จึงเริ่มมีบุคคลภายนอกสถาบันเข้ามาเป็นกองบรรณาธิการ และมีจำนวนของบุคคลภายนอกสถาบันเป็นกองบรรณาธิการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปีที่ 19 เป็นต้นมา ถึงอย่างไรก็ตามจำนวนบุคคลภายนอกสถาบันก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนบุคคลภายในสถาบัน จนถึงปีที่ 22 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในกองบรรณาธิการมีจำนวนบุคคลภายนอกสถาบันมากกว่าจำนวนบุคคลภายในสถาบัน มาจนถึงปัจจุบัน (ดังภาพ 2)

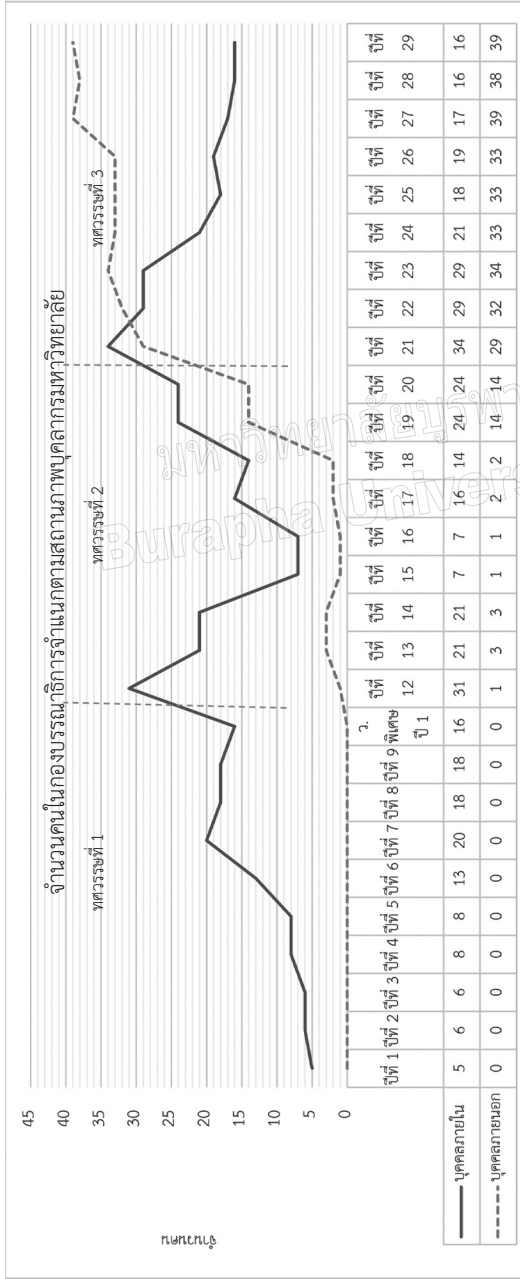
จากการผลการศึกษาด้านการจัดการ พบว่า วารสารวิชาการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เริ่มมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ปีที่ 12 เป็นต้นมา กล่าวคือ เริ่มใช้ชื่อว่า *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* และยังคงใช้ชื่อดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน จำนวนเล่มวารสารที่ตีพิมพ์ในแต่ละปีเริ่มมีความแน่นอนและสม่ำเสมอ คือ ตีพิมพ์จำนวน 3 เล่มต่อปีตั้งแต่ปีที่ 21 เป็นต้นมา และในปีต่อมา คือปีที่ 22 พบว่า กองบรรณาธิการ มีจำนวนบุคคลภายนอกสถาบันมากกว่าจำนวนบุคคลภายในสถาบันมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านประเภทของบทความ

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการของวารสารตลอด 30 ปีที่ผ่านมา มีประเภทของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความอื่น ในช่วง 10 ปีแรกนี้พบว่า มีบทความวิจัยจำนวนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นบทความวิชาการและบทความอื่น ต่อมาในช่วงปีที่ 12 ถึงปีที่ 20 บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่มีทั้งบทความวิชาการและบทความวิจัย และพบว่า บทความวิจัยเริ่มมีจำนวนมากกว่าบทความวิชาการตั้งแต่ปีที่ 16 เป็นต้นมา ในปีที่ 19 ถึงปัจจุบันมีบทความวิจัยมากกว่าบทความวิชาการเกินร้อยละ 50 ในส่วนของบทความอื่น ช่วง 10 ปีแรก ได้แก่ บทความปกิณกะหรือบทความทั่วไปที่มีการอ้างอิงแบบเชิงอรรถแต่ไม่มีเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และบางบทความไม่พบการอ้างอิงซึ่งพบจำนวนน้อยมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของบทความเหล่านี้มีการนำเสนอสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นอย่างมาก ส่วนในปีที่ 12 บทความอื่นที่พบคือ งานเขียนบทนิราศนครวัด และในปีที่ 17 ถึงปีที่ 21 บทความอื่นที่พบ คือ บทความปริทรรศน์หนังสือและบทความวิจารณ์หนังสือ (ดังภาพ 3)

ภาพ 2

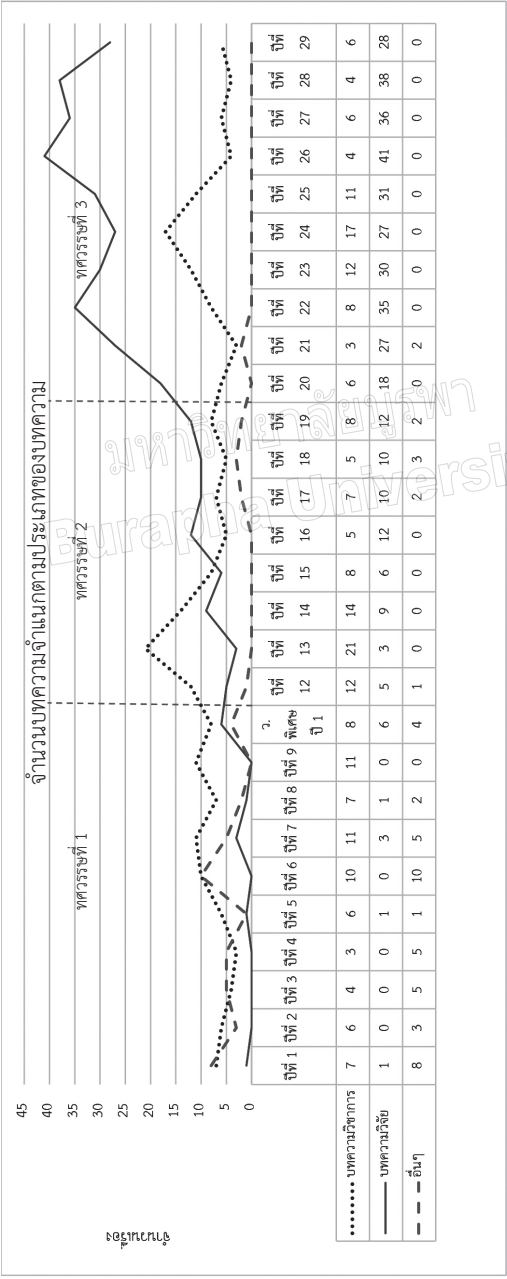
จำนวนคนในกองบรรณาธิการจำแนกตามสถานภาพบุคลากรมหาวิทยาลัย

หมายเหตุ. วารสารหยุดดำเนินการปีที่ 11ชั่วคราวเพราะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

ภาพ 3

จำนวนบทความเจ้าแม่ตามประเภทของบทความ

หมายเหตุ. วารสารหยุดดำเนินการปีที่ 11ชั่วคราวเพราะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

ด้านประเภทผู้เขียนบทความ

ผลการศึกษาพบว่า ประเภทผู้เขียนบทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร แบ่งเป็นผู้เขียนบทความที่เป็นบุคคลภายใน หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยบูรพา และผู้เขียนบทความที่เป็นบุคคลภายนอก ซึ่งหมายถึง ผู้เขียนบทความที่เป็นบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังพบบทความที่มีผู้เขียนร่วมกันระหว่างบุคลากรของมหาวิทยาลัยกับบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งจะนับว่าเป็นบุคคลภายนอกตามที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กำหนด

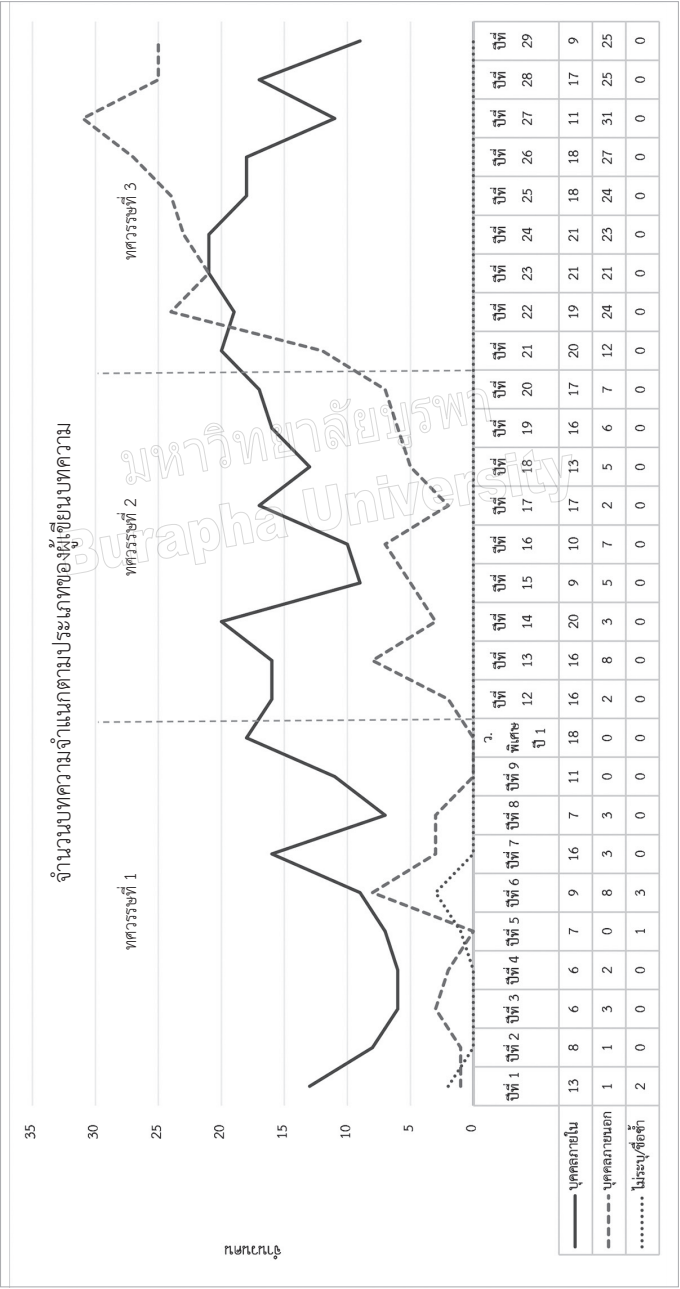
ประเภทผู้เขียนบทความตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 21 พบว่า ผู้เขียนบทความเป็นบุคคลภายในมากกว่าบุคคลภายนอก และตั้งแต่ปีที่ 22 เป็นต้นมาพบว่า มีจำนวนผู้เขียนบทความที่เป็นบุคคลภายนอกมากกว่าหรือเท่ากับบุคคลภายใน (ดังภาพ 4)

ด้านสาขาของบทความ

ผลการศึกษาพบว่า บทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมีสาขาวิชาที่มีความหลากหลาย ซึ่งบทความทั้ง 673 บทความมีองค์ความรู้อยู่ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาของบทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากในช่วงปีที่ 1 ถึงปีที่ 10 มีจำนวน 16 สาขา ช่วงปีที่ 12 ถึงปีที่ 20 มีจำนวน 19 สาขา และช่วงปีที่ 21 ถึงปีที่ 29 มีจำนวน 24 สาขา สาขาของบทความที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีที่ 12 ถึงปีที่ 20 มี 3 สาขา ได้แก่ สาขาศาสนาปรัชญา นิเทศศาสตร์ และจิตวิทยา และสาขาของบทความที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีที่ 21 ถึงปีที่ 29 มี 5 สาขา ได้แก่ สาขาภาษาจีน วัฒนธรรมศึกษา มานุษยวิทยา ภาษาฝรั่งเศส และยุทธศาสตร์การพัฒนา

สาขาของบทความที่ดีตีพิมพ์เผยแพร่สูงสุด 3 ลำดับแรกในช่วงปีที่ 1 ถึงปีที่ 10 ได้แก่ บทความในสาขาสังคมวิทยา/สังคมศาสตร์ ภาษาไทย และรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ต่อมาในปีที่ 12 ถึงปีที่ 20 สาขาของบทความที่ดีตีพิมพ์เผยแพร่สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ สังคมวิทยา/สังคมศาสตร์ และภาษาไทย และในปีที่ 21 ถึงปีที่ 29 สาขาของบทความที่ดีตีพิมพ์เผยแพร่สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สาขานิเทศศาสตร์ ไทยศึกษา และสังคมวิทยา/สังคมศาสตร์ (ดังภาพ 5)

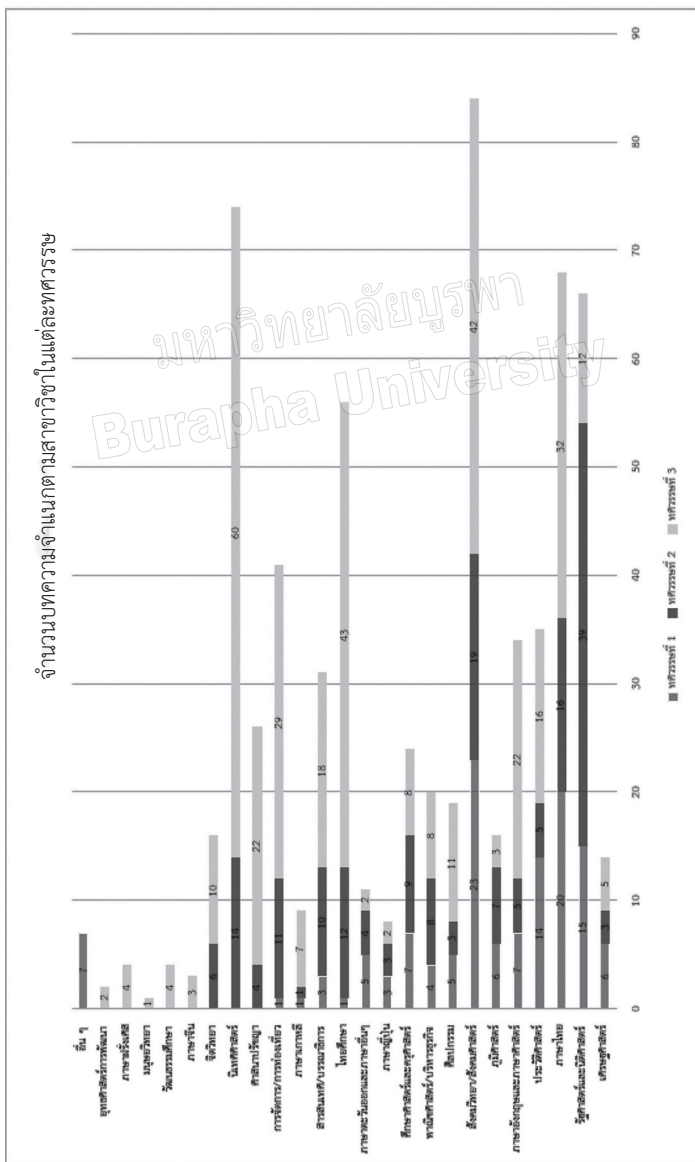
ภาพ 4
จำนวนบทความเจ้าแม่ตามประเภทของผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ: วารสารหยุดดำเนินการปีที่ 11ชั่วคราวเพราะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

ภาพ 5

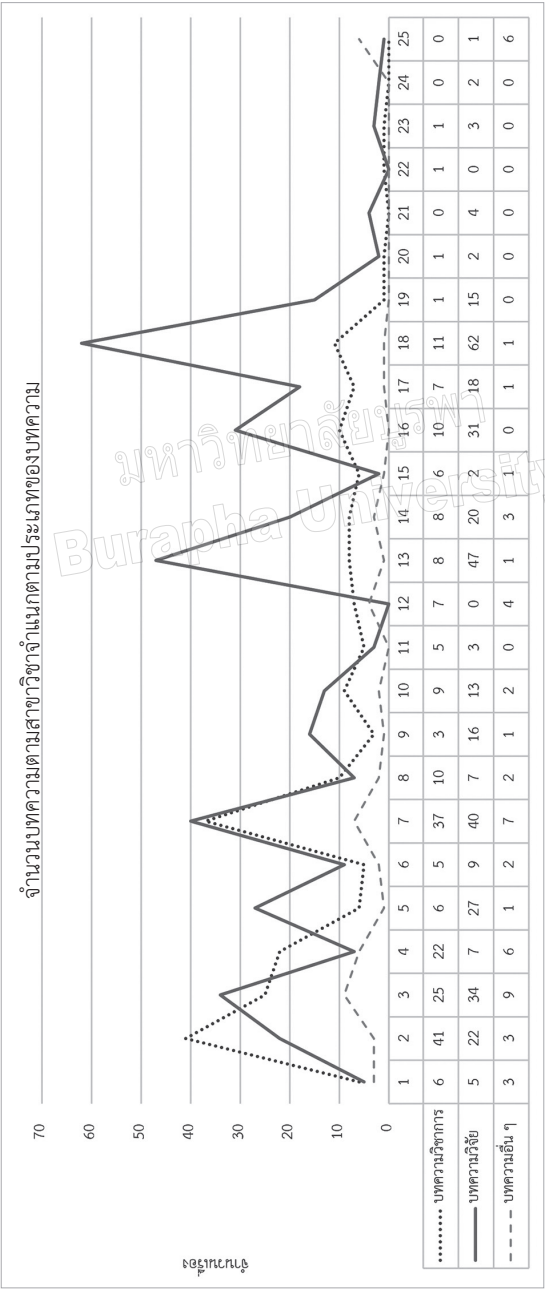
จำนวนบทความจำแนกตามสาขาวิชาในแต่ละทศวรรษ

หมายเหตุ. วารสารหยุดดำเนินการปีที่ 11 ช่วงทศวรรษที่มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

ภาพ 6

จำนวนบทความตามสาขาวิชาจำแนกตามประเภทของบทความ

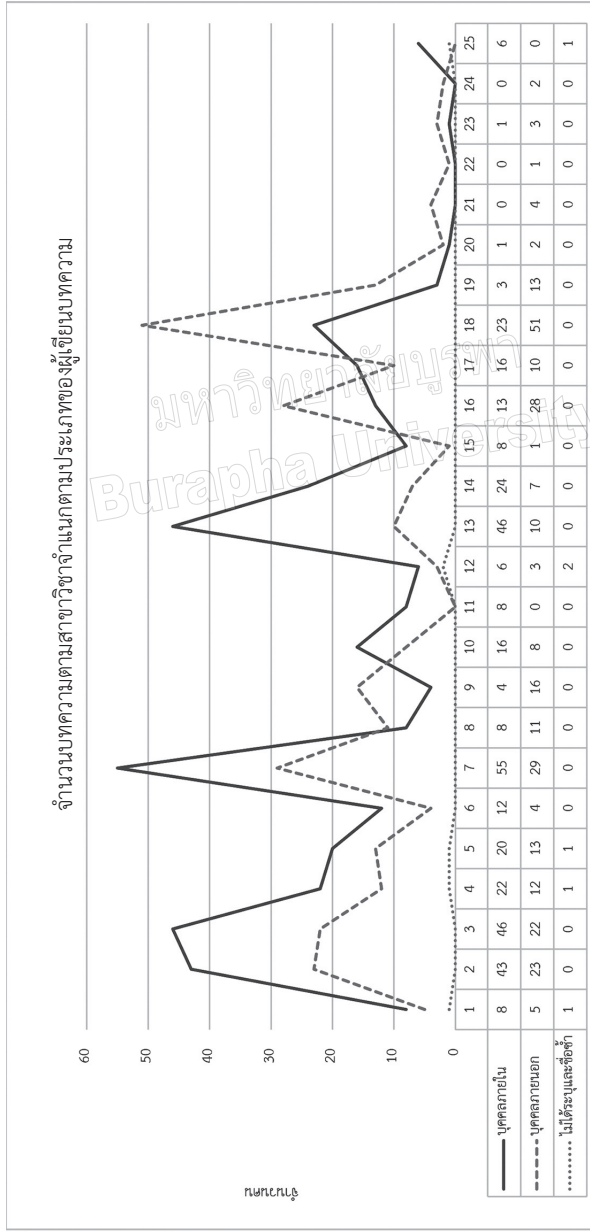

หมายเหตุ: วารสารหยุดดำเนินการปีที่ 11ชั่วคราวเพราะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

1= เศรษฐศาสตร์, 2= รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, 3= ภาษาไทย, 4= ประวัติศาสตร์, 5= ภาษาอังกฤษ/ภาษาศาสตร์, 6= นิติศาสตร์, 7= สังคมวิทยา/สังคมศาสตร์, 8= ศิลปกรรม, 9= พาณิชยศาสตร์/บริหารธุรกิจ, 10= ศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์, 11= ภาษาญี่ปุ่น, 12= ภาษาคณะวันออกและภาษาอื่น ๆ, 13= ไทยศึกษา, 14= สารสนเทศ/บรรณารักษศาสตร์, 15= ภาษาศาสตร์, 16= การจัดการ/การท่องเที่ยว, 17= ศาสนาปรัชญา, 18= นิเทศศาสตร์, 19= จิตวิทยา, 20= ภาษาจีน, 21= วัฒนธรรมศึกษา, 22= มนุษยวิทยา, 23= ภาษารังสรรค์, 24= ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์, 25= อื่น ๆ

ภาพ 7

จำนวนบทความตามสาขาวิชาจำแนกตามประเภทของผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ. วารสารทยุติดำเนินการปีที่ 11ชั่วคราวเพราะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงาน

1= เศรษฐศาสตร์, 2= รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, 3= ภาษาไทย, 4= ประวัติศาสตร์, 5= ภาษาอังกฤษ/ภาษาศาสตร์, 6= ภูมิศาสตร์, 7= สังคมวิทยา/สังคมศาสตร์, 8= ศิลปกรรม, 9= พาณิชยศาสตร์/บริหารธุรกิจ, 10= ศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์, 11= ภาษาญี่ปุ่น, 12= ภาษาตะวันออกและภาษาอื่น ๆ, 13= ไทยศึกษา, 14= สารสนเทศ/บรรณารักษศาสตร์, 15= ภาษาศาสตร์, 16= การจัดการ/การท่องเที่ยว, 17= ศาสนาปรัชญา, 18= นิเทศศาสตร์, 19= จิตวิทยา, 20= ภาษาจีน, 21= วัฒนธรรมศึกษา, 22= มนุษยวิทยา, 23= ภาษามือ, 24= ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์, 25= อื่น ๆ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาของบทความกับประเภทของบทความพบว่า บทความในสาขาวิชาในเทศาตร์ที่มีจำนวนการตีพิมพ์ในวารสารมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัย ส่วนบทความในสาขาวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์เป็นบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารมากที่สุด (ดังภาพ 6) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาของบทความกับประเภทของผู้เขียนบทความ พบว่า บทความในสาขาวิชาสังคมวิทยา/สังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นผลงานของบุคคลภายใน ในขณะที่บทความในสาขาวิชาในเทศาตร์ที่ส่วนใหญ่เป็นผลงานของบุคคลภายนอก (ดังภาพ 7)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง พัฒนาการของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ในช่วงทศวรรษที่ 1 ถือเป็นช่วงบุกเบิกของวารสารวิชาการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ดำเนินการ เป็นช่วงเวลาในการปรับตัวของวารสารในด้านต่าง ๆ ดังเห็นได้จากชื่อวารสารที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ 2 ครั้ง จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า เหตุผลของการเปลี่ยนชื่อดังกล่าวได้ระบุไว้ในบทบรรณาธิการของวารสาร เช่น เมื่อมีการเปลี่ยนชื่อวารสารจาก วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็น วารสารวิจัย บุรพาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการในเวลานั้นได้ให้เหตุผลไว้ว่า...วัตถุประสงค์ประการที่สามของวารสารคือ เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลท้องถิ่นภาคตะวันออกเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำวิจัยโดยเน้นภาคตะวันออก...โดยเหตุผลประการที่สามได้เป็นที่มาของชื่อวารสารวิจัยฉบับนี้คือ “บุรพาศึกษา” (บทบรรณาธิการ, 2545) เหตุผลของการเปลี่ยนชื่อวารสารในครั้งนี้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยในเวลานั้น ซึ่งบรรณาธิการของวารสารในช่วงเวลาดังกล่าวได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า...มหาวิทยาลัยบูรพาในยุคนี้ได้มีนโยบายส่งเสริมงานวิจัยในทุก ๆ สาขาวิชา เพื่อให้คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีความสนใจในการทำวิจัยเพิ่มขึ้น ทำให้รองคณบดีฝ่ายวิชาการได้จัดทำ วารสารวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต้องการส่งเสริมจำนวนบทความวิจัย จึงได้จัดทำ วารสารวิจัย บุรพาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพิ่มเติมออกมา และได้ออกมาเพียง 2 เล่ม (เล่มแรกในช่วง มกราคม - มิถุนายน และเล่มที่สอง กรกฎาคม - ธันวาคม ของปี

พ.ศ. 2545) ส่งผลให้ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หยุดดำเนินการในช่วงเวลาดังกล่าว และกลับมานับต่อเนื่องอีกทีในปี 2547

ส่วนการดำเนินการของวารสารในช่วงเวลานี้เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายในส่วนใหญ่ ทั้งในส่วนของกองบรรณาธิการและผู้เขียนบทความ อาจเนื่องมาจากการเป็นช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการของวารสารการให้บุคคลภายในโดยเฉพาะภายในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการน่าจะสะดวกในการบริหารจัดการ และจากการวิเคราะห์รายชื่อกองบรรณาธิการในช่วงเวลาดังกล่าวพบว่า มีบุคลากรของทุกภาควิชาเข้ามาเป็นกองบรรณาธิการในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเป็นนโยบายของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ต้องการให้ภาควิชาทุกภาควิชาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของวารสาร

ด้านประเภทของบทความส่วนใหญ่ที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นบทความวิชาการ และยังพบว่ามีความอื่น ได้แก่ บทความปกิณกะหรือบทความทั่วไปด้วย นอกจากนี้พบว่า สาขาของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ยังมีความหลากหลายไม่มากนักเมื่อเทียบกับช่วงเวลาต่อมา มีการระบุบทความการพบข้อมูลเหล่านี้ในช่วงทศวรรษแรกของการดำเนินการวารสารอาจเนื่องมาจากในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในกำหนดหรือควบคุมคุณภาพของวารสาร ซึ่งส่งผลให้วารสารไม่มีการกำหนดสัดส่วนของผู้เขียนบทความ ประเภทบทความ และสาขาของบทความที่แน่นอนในการตีพิมพ์วารสารแต่ละเล่ม ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วงทศวรรษแรกนี้มีสาขาของบทความทั้งหมดอยู่ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. ในช่วงทศวรรษที่ 2 เป็นยุคแห่งการเติบโต วารสารวิชาการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดำเนินการเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน นับตั้งแต่ปีที่ 12 เป็นต้นมา จนถึงปีที่ 20 ในช่วงเวลานี้มีการเปลี่ยนชื่อวารสารอีกครั้งจาก วารสารวิจัย บูรพาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็น วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จากการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า เหตุผลของการเปลี่ยนชื่อในครั้งนี้คือ...ผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในช่วงเวลานั้นได้มีนโยบายให้รวบรวมผลงานทางด้านวิชาการและผลงานวิจัยเข้าไว้ด้วยกันภายใต้ชื่อว่า วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (บรรณาธิการแถลง, 2547) ส่วนในด้านประเภทของกองบรรณาธิการและประเภทของผู้เขียนบทความเริ่มมีบุคคลภายนอกเข้ามา

มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในปัดังกล่าวเริ่มมีบทความวิจัยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอย่างต่อเนื่องเช่นกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า สาขาของบทความในช่วงเวลานี้มีจำนวนสาขาของบทความเพิ่มขึ้นจากในช่วง 10 ปีแรกจำนวน 3 สาขา ได้แก่ สาขาศาสนาปรัชญา นิเทศศาสตร์ และจิตวิทยา ซึ่งบทความทั้งสามสาขาที่เพิ่มขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับการกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่วารสารรับตีพิมพ์ กล่าวคือ วารสารประกาศรับเนื้อหาของบทความในสาขาต่อไปนี้ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา สารสนเทศศาสตร์ จิตวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากพัฒนาการทุกด้านที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของวารสารที่เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด ซึ่งน่าจะมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) คัดเลือก วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เข้าสู่ฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 ในปี 18

3. ในช่วงทศวรรษที่ 3 เป็นช่วงเวลาของการเข้าสู่การเป็นวารสารวิชาการระดับประเทศ นับตั้งแต่ปีที่ 21 เป็นต้นมาวารสารเริ่มมีการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญ กล่าวคือเปลี่ยนรูปเล่มจากขนาด 8 หน้ายกธรรมดาเป็นขนาด 16 หน้ายก (ขนาด pocket book) ทั้งนี้เมื่อมีการสอบถามเพิ่มเติมจากบรรณาธิการในช่วงเวลานั้น ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่าการเปลี่ยนขนาดของวารสารทำให้วารสารดูทันสมัยมากขึ้น และการนำวารสารขึ้นบนเว็บไซต์ของ Thaijo เหมือนกับการวางหนังสือบนชั้นหนังสือ ดังนั้นการออกแบบภาพปกและขนาดหนังสือที่เหมาะสมจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้ามาเปิดอ่านวารสาร นอกจากนี้ กองบรรณาธิการได้มีการกำหนดรูปแบบการตีพิมพ์ และกำหนดจำนวนเล่มในการตีพิมพ์ที่ชัดเจน คือ จำนวน 3 เล่มต่อปี ซึ่งวารสารสามารถออกได้ตรงตามเวลาที่กำหนด เป็นเหตุให้จำนวนเล่มต่อปีของวารสารมีความสม่ำเสมอมาจนถึงปัจจุบัน ข้อกำหนดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับเกณฑ์หลักในการรับรองคุณภาพวารสารของ TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย, 2558; 2563) และสอดคล้องกับข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากบรรณาธิการของวารสารในช่วงเวลานั้นว่า แต่เดิมวารสารตีพิมพ์เพียงปีละ 2 เล่ม ต่อมาได้มีการตั้งเป้าหมายของการทำวารสารเพื่อรองรับการตีพิมพ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาและคณาจารย์ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ประกอบกับการดำเนินการของวารสารในช่วงเวลาดังกล่าวมีกลไกในการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานและสถาบันภายนอกด้วย จึงทำให้วารสารมีจำนวนบทความส่งมา

ตีพิมพ์เพิ่มมากขึ้น บรรณาธิการจึงได้กำหนดจำนวนวารสารเป็น 3 เล่มต่อปี ในปีที่ 21 (พ.ศ. 2556) โดยให้แต่ละเล่มมีบทความจำนวน 14 บทความ ทั้งนี้เพื่อให้บทความที่ส่งมาได้ตีพิมพ์อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

ต่อมาในปีที่ 22 ซึ่งเป็นช่วงต้นของทศวรรษที่ 3 วารสารมีพัฒนาการในทุกด้าน เช่น กองบรรณาธิการมีจำนวนบุคคลภายนอกมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ของบุคคลภายใน มีบทความที่แต่งโดยบุคคลภายนอกมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ของบุคคลภายใน ซึ่งคุณภาพของวารสารในด้านต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นนี้สอดคล้องกับเกณฑ์รองในการรับรองคุณภาพวารสารของ TCI ซึ่งเป็นเชิงปริมาณในการคิดคะแนนของวารสารวิชาการที่ TCI ได้กำหนดไว้ กล่าวคือวารสารต้องมีกองบรรณาธิการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาจากหลากหลายหน่วยงานและถ้ามีผู้ทรงคุณวุฒิต่างหน่วยงานมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 จะได้รับระดับคะแนน 2 จากนั้นยังสอดคล้องกับเกณฑ์ข้อที่ว่า วารสารต้องตีพิมพ์บทความที่มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกและถ้ามีจำนวนบทความจากหน่วยงานอื่นมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 จะได้รับระดับคะแนน 2 (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย, 2558; 2563) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเพิ่มเติมของบรรณาธิการในขณะนั้น ที่กล่าวว่า...การเพิ่มขึ้นของบุคคลภายนอกในกองบรรณาธิการเป็นการปรับให้สอดคล้องตามเกณฑ์การประเมินของ TCI อีกทั้งยังพบว่า ในวารสารแต่ละเล่มของแต่ละปีมีจำนวนบทความวิจัยมากกว่าบทความวิชาการอย่างมาก สาขาของบทความมีความหลากหลายมากขึ้นแต่ก็ยังคงมีความสอดคล้องกับขอบเขตของเนื้อหาที่วารสารกำหนดไว้ในการรับบทความตีพิมพ์ อนึ่งคุณภาพที่สูงขึ้นของ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในช่วงทศวรรษที่ 3 นี้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพของวารสารวิชาการที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กำหนด จากข้อมูลที่กล่าวมานี้ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเข้ามาของ TCI ทำให้วารสารวิชาการมีความเป็นระบบและมีการจัดการที่เป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกด้านของวารสาร น่าจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เข้าสู่ฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1 ในปีที่ 23 จากการสังเคราะห์ข้อมูลวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านการจัดการ

ด้านประเภทของบทความ ด้านผู้เขียนบทความ และด้านสาขาของบทความ ทำให้ได้ ข้อมูลความรู้ในเชิงสรุปที่แสดงให้เห็นพัฒนาการและทิศทางของวารสารอย่างชัดเจน ในทุกด้าน แต่ปัญหาของวารสารที่ยังคงมีอยู่ คือ วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ยังขาดการสร้างอัตลักษณ์เพื่อให้เนื้อหามีความชัดเจน และโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากวารสารได้มีการกำหนด ขอบเขตของเนื้อหาให้เป็นไปตามสาขาและภาควิชาในคณะที่มีความหลากหลาย จึงทำให้ การสร้างอัตลักษณ์ของวารสารเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังคง คาดหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการดำเนินการและพัฒนา วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ต่อไปในอนาคต เพื่อให้วารสารนี้เป็นแหล่งในการส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ทั้งผลงานวิจัยและบทความวิชาการที่แสดงทัศนะทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตามวัตถุประสงค์ของวารสารต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของหน่วยงานอื่นที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวารสารวิชาการให้เข้าสู่ฐานข้อมูลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการสังเคราะห์องค์ความรู้ของบทความวิจัยใน วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามสาขาของบทความซึ่งจะทำให้วารสารได้เห็นทิศทางและแนวโน้มของงานวิจัย เพื่อพัฒนา วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ให้เข้าสู่ฐานข้อมูลที่สูงขึ้นต่อไป

รายการอ้างอิง

- กขพรรณ ยังมี, จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง, วราภรณ์ มามี, วิมล ทองดอนกลิ้ง และอุษา อินทร์ประสิทธิ์. (2559). การสังเคราะห์ผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่าง ปี 2553-2557. *วารสารวิชาการ AUNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(2), 180-190.
- ชัยณรงค์ นพศิริ. (2559). รายงานการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์บทความเชิงปฏิกษะ เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตของฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักการศึกษาต่อเนื่อง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นริสรา พึ่งโพธิ์สภ. (2560). สถานภาพ ช่องว่างความรู้ และทิศทางของบทความวิจัย ด้านพฤติกรรมศาสตร์: การสังเคราะห์บทความวิจัยในวารสารพฤติกรรมศาสตร์ วารสารพฤติกรรมศาสตร์. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23(2), 1-22.
- บทบรรณาธิการ. (2545). *บูรพาศึกษา วารสารการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1).
- บรรณาธิการแถลง. (2547). *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(15).
- ปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์, รุ่งนิภา เหลียง และสถาพร ไปเหนือ. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัย เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างปี พ.ศ. 2541-2560 *วารสาร วิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(2), 104-134.
- ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา*. https://tci-thailand.org/?page_id=21
- ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย. (2558). *เกณฑ์เชิงปริมาณในการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 3 พ.ศ. 2558: สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. https://tcithailand.org/?p=1306&fbclid=IwAR2iWE7g6xjKunHziyeD_47anXw5L_6oCua3btzfk9vpZAmAhtfxSveb6ll
- ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย. (2563). *เกณฑ์เชิงปริมาณในการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 (2563-2567)*. https://tci-thailand.org/?p=1306&fbclid=IwAR2iWE7g6xjKunHziyeD_47anXw5L_6oCua3btzfk9vpZAmAhtfxSveb6ll

- สัญญา เคนาภูมิ. (2562). หลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(2), 89-106.
- สำนักวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). *การสังเคราะห์แนวโน้มนวัตกรรมและประเด็นการวิจัยของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในช่วงปี 2550-2554*. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรา โตบัว. (2555). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ภาควิชาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. (2565, 7 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 22-50.